

А.А. ТУРИЛО, д-р екон. наук, проф., С.А. РТИЩЕВ, канд. екон. наук, доц.
Криворізький національний університет

МЕТОДОЛОГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОГО БАНКУ ДЛЯ КРЕДИТНИХ ТА ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ В КРИЗОВИЙ ЧАС

Банківська система є однією із найважливіших складових фінансового ринку, а її стабільність та розвиненість – необхідною умовою розвитку національної економіки. Серед вітчизняних та зарубіжних авторів можна виділити праці О. Васюренко, В. Вітлінський, Д. Гладких, Ю. Головін, О. Дзюблюк, Ю. Заруба, Б. Івасів, О. Лаврушин, І. Лютий, Ю. Масленченков, В. Міщенко, А. Мороз, О. Олійник, П. Роуз, М. Савлук, В. Усоскін, Е. Уткін, котрі висвітлюють проблеми адаптації банківських операцій серед споживачів.

На сьогоднішній день кредитно-банківська система відіграє важливу роль у підвищенні ефективності економіки країни. Вона мобілізує та перетворює в активно діючий капітал тимчасово вільні кошти, заощадження і доходи юридичних та фізичних осіб. Тому виникає необхідність у створенні сприятливих умов для її сталого функціонування. Основою фінансової стабільності та ринкової стійкості комерційних банків є правильна організація процесу банківського кредитування, розробка ефективної та гнучкої системи управління кредитними операціями. З огляду на це, особливої актуальності набуває питання щодо забезпечення повноти відображення в бухгалтерському обліку кредитних і депозитних операцій (відсотків та активів по яким проценти й нараховуються) та складання банками фінансової звітності, яка забезпечує усіх зацікавлених осіб правдивою інформацією стосовно якісних та кількісних характеристик діяльності банківських установ.

В кризовий час комерційні банки зменшують відсотки по депозитам і підвищують по кредитах, бо грошей в економіці не вистачає (дефіцит ліквідності), попит серед бізнесу та звичайних громадян на них зростає, ставки дещо підвищуються. Фінансові установи заробляють достатньо коштів та залишаються «при своїх», а звичайний вкладник ризикує своїми грошима на депозиті. Якщо банк «лопне», то обсягу коштів по гарантуванню вкладів не вистачить на всіх.

Другим негативним моментом є виплата його (боргу звичайним людям) частинами, що значно розтягує цей процес у часі, поступово знецінюючи грошовий ресурс (грошову масу), адже інфляцію ніхто не відміняв. Ось і постає питання – не втратити останнє при кризі. Тому необхідно вміти аналізувати становище банків, не беручи відразу рекламні тиражовані відсотки на сайті фінансової установи, а відповідально підходити до інструментів аналізу та суті процесів, що в них протікають. Тут бажано б відмітити головне – що доходи йдуть рука об руку з ризиком неповернення коштів клієнтів! Адже на них банк заробляє відсоткову маржу, і цього треба ніколи не забувати. Ми прийшли к висновку. Що велика маржа (з позиції клієнта-вкладника) це неголовне, а важливим чинником виступає БАЛАНС між доходами (прибутками, ефектами) і сукупними ризиками. І є золотим правилом ФІНАНСІВ. Концепція БІЗНЕСУ визначається постійністю в отриманні прибутків, утриманню постійної кількості клієнтів (а не коли вони розбігаються при кризових станах). Все наведене вище досягається при збалансованих ризиках з фінансовими результатами. В банківському бізнесі це виглядає наступним чином: кредитний відсоток для підприємців повинен бути стерпним щодо погашення. Адже, якщо фірма вчасно не виплатить тіло кредиту, відсотки та комісію – вона втратить свій бізнес (нехай не відразу, але труднощі будуть спіткати її постійно, доки вона не припинить свого існування).

Далі йдемо ланцюгом руху фінансів: гроші на кредити дає населення через депозити. Їх достатність буде розвивати бізнес в даному регіоні, тому величина коштів та їх постійна циркуляція залежить від депозитної ставки. Вона не повинна бути низькою – бо населення не принесе грошей у банк, далі їх не отримає фірма в достатній кількості, а ще й висока плата за кредит. Тобто ви зрозуміли, що кредитний відсоток не повинен бути дуже високим, а депозит для людей – не сильно низьким. Якщо фінансова установа жорстко дотримується цих вимог, то успіх і багатство їй гарантовано. Цей момент дуже гостро відчувається в кризові часи, коли коштів недостатньо (дефіцит ліквідності). Як наслідок бізнес зупиняється, люди менше заробляють або ж зовсім втрачають роботу (свій заробіток), економічні процеси гальмуються. Це погано для всіх учасників процесу, адже ми живемо та робимо (функціонуємо) в одній системі.